

Intiaani naiset eivät kuulemma kalpa valkoisten naisten säällä. Miehillä on omat työnsä ja he tekevät sen vaatimatta naisten apua. Rakentaminen onkin heidän mielestään naisten työtä. Naiset eivät halua miesten apua siinä. Ja katsokoon vain eteensä se mies, joka haluaa naisia siltä työstä estää. Mutta hopinaiset eivät ainoastaan rakenna taloja, mutta he myöskin omistavat ne. Ja kun miehet ovat tuoneet vainiolta taloon sadon, melonin, sipulit hedelmät y. m., niin naiset omistavat ne kaikki. Mies ei saa myydä rippostakaan kasvaneesta viljasta ilman vaimon suostumusta, senjälkeen kun ne ovat vaimon taloon tuodut.

Ymmärtävämpiä siis hopinaiset puolustaa oikeuksiaan, kun he kerran työssä uurasivat miesten lailla.

POIKANSA MURHAAJA

Kirj. Sanni S.

Ystävättäreni E:n tapasin istumassa syvään mietteisiin vaipuneena, surumielinen ilme kasvullaan. Hänen surumielisyytensä herätti minussa uteliaisuutta ja viimein pyysin häntä kertomaan minulle jotakin elämästään. Pyyntöni hän vähin vastusteluin suostuihin ja kertoi:

Kotini sijaitsee metsän reunassa pienen järven rannalla, jonka toisella puolen oli suuri maalaistalo. Vähän edempänä oli suuri kylä, jonka läpi kulki valtatie, jota kutsuttiin asemalle ja aina kirkolle asti.

Äitini kuoli, kun olin viidentoistavuotias, toiset siskeni olivat Amerikassa ja minä jäin isäni kanssa kahden kotiin. Elämä tuntuu ikävältä ja kolkolta, sillä isäni oli luonteeltaan jorö ja harvapuheinen, milloinkaan en kuullut hänen lausuvan leikkilistä sanaa, ynsästi hän esitti aina asiansa ja jollei kaikki mennyt riinkuin hän halusi, niin silloin hän lasketteli karkeita kirosanjoja.

Olin äitini sairastamisen aikana vieraantunut kaikista lapsuustovereistani, sillä olin eristettyä heistä lähes kaksi vuotta. Maailman tapahtumia seurasin sanomalehdistä, joita siskeni läettiivät Amerikastakin. Suomen ledistä seurasin etupäässä Suomen tapahtumia. Aika olikin kriittillistä, sillä juuri niihin aikoihin toimitettiin ensimmäiset yleisainestykset (yleiset vaalit) Suomessa. Olen saanut varman ja vakavan kannan työväen pyrkimyksiin nähden. Saatuaan tllaisuuden päästä uudelleen lapsuuden tovereitteni joukoon, huomasin minä muutoksen se aika oli heissä tehnyt, en saanutkaan enää sitä viatonta toverillisuutta osakseni, vaan sensijaan sain Ivan, pilkan ja häväistyksen. Tämä johtuen kaikki siitä, että olin työväenlauteen kannattaja. Jouduin taasenkin eroon tovereistani, joita ennen olin ikävöiden kaivannut. Nyt sensijaan aran luonteeni vuoksi rupesin heitä pelkäämään ja karttelin niitä paikkojakin, missä tiesin heiltä olevan.

Yksinäisyys loi minuun raskaan ja ikävän tunteen, sillä juuri siihen aikaan, jolloin ihminen epiten kalpaa seuraa ja tovereita, jolle voisi mielikuvituksiaan ilmaista, jouduin olemaan aivan kuin erakko. Monta ikäviää talvi-iltaa jouduin yksin kotona itkemään, sillä isäni ei vihittynyt kotona. Ja vapaammaksi minäkin it-

seni tunsin, kun isää ei kotona ollutkaan.

Eräänä sunnuntaina luin sanomalehdestä, että viikon kuluttua tulee naispuhuja työväentalolle — joka on lähellä asemaa — ja kaikkia kehoitettiin menemään kuulemaan häntä. Minäkin pyysin isältä luvan päästä häntä kuulemaan. Innostuneena kuuntelin tuota puhujaa tarkkaan, vaikka en jaksanut käsittää kaikkia mitä hän sanoi. Puheensa loputtua hän esitti nais-osaston perustamista ja niinpä kerättiinkin jäseniä ja nimettiin virkallijut. Olin niin innostunut, etten lainkaan huomannut yksinäisyyttäni ja pitkää matkaa, jota oli 6 kilometriä — vaan otin ehdotetussa kirjuriin toimen vastaan.

Seuraavana sunnuntaina oli ensimmäinen virallinen kokous. Suurilukuisina saapuivat naiset tähän tilaisuuteen, siellä oli nuoria ja vanhoja. Minun arastellen yksinäni kokoushuoneeseen, jossa ei ollut ketään entisiä tuttaviani; ainoastaan osaa heistä tunsin nimellisesti. Kokouksen loputtua tuli sinne joltain työväenyhdistyksen poikia ja niin aloimme kaikki leikkimään piirileikkillä. Tunsin itseni niin sanomattoman onnelliseksi, kun sain tyttövereiltani ystävällisen kohtelun, poikien ystävyyttä olin oppinut karttamaan, sillä olin aina kuullut nuorten tyttöjen pitävän karttaa poikien seuraa. Kellon lähestyessä yhtätoista hajaannimme ja lähdimme kukin ilmielmin kotiimme.

Yksin talvaltaessani pitkää matkaa kotiini, menin kaikessa rauhassa, avustamatta lainkaan, että kukaan viittisi kiinnittää pienintäkään huomiota minuun näin yön aikana, jolloin kaikki nukkuvat rauhallista untaan. Päästyäni viimeisen talon luo, hyppäsi kolra yökopistaan haukkua räykäyttämään eteeni ja pian senjälkeen oli emäntä, isäntä ja poikansa kera ja he kaikki alkoivat selvä ja häväistä minua. He luulivat isännän tulevan matkoiltaan kotiin ja kun pettyneenä näkivätkin minun, niin käyttivät tllaisuuttansa hyväkseen parjatakse minua. Sillä puolueiden suhteet Suomessa olivat jo silloin kehittyneet niin kriittisen kireiksi, että eri puolueisiin kuuluvat käyttivät yhtenä taisteluelinonaa toisiaan vastaan m. m. ruokotonta haukkumista ja solvaamista, ja niiden aseiden käyttämisessä porvaripuolueisiin kuuluvat erikoisesti kunnostautuivat. Kiirehtinessäni eteenpäin en voinut muuta kuin kertoilla heidän viimeisiä sanojaan: "Häpeä senkin portto!"

Katkerin mielin muistelin sitä matkaa, pelko oli edessä miten seuraavan kerran pääsisin kokoukseen, jossa voisni jättää pois kirjuriin viiran. Tuli aika jolloin täytyi lähteä, velvollisuus pakotti ja ajattelin, että jollain tavalla täytyy päästä menemään, muuta tietäkään ei ollut ja kaunis kuutamoinen valaisi talvisen illan, että oli melkein yhtä valoisa kuin päivällä. Seisoin hetken aikaa ennenkuin pääsin selville mitä piti tehdä. Viimein juolahti mieleeni: minäpä menen suksilla pitkin metsää kunnes pääsen tien varrella olevien talojen ohii. Astuttuani suksille ja ohjattuani ne metsään, huomasin yhtä vaikeuden edessäni; lumi oli jo paikoin sulanut alta ja suurina lohkoina se putosi alas, joten suuren vaivan perässä pääsin ylös suksin jatkamaan matkaani. Vihdoin pääsin perille. Siellä olivat ystävälliset toverini jo kauan minua varttoneet. En ensin tiennyt mitä sanoa syyski-

myöhästymiseeni, sillä totuutta en uskaltanut sanoa, ajattelin: jos hekin rupeavat minua soimaan, niin silloin olen kaikkien ylönkatsoma ja häpäisemä. Onnistuin keksimään joltain, jonka perusteella voini jättää myöskin kirjuriin toimen. Kotiintulo matka onnistui hyvin, sillä noissa kotini lähellä olevissa taloissa eivät luulleet minun kokouksessa olevankaan.

Tuli kaunis kevät, lumi oli jo sulanut ja maakin alkoi jo vihertää. Monet illat istuin järven rannalla itkien yksinäisyyttäni, kiihkeästi halusin päästä niitten loisten tovereitteni luo, mutta samalla tuli aina mieleeni se katkera yö. En kellekään uskaltanut siltä puhua mitään, se kauha synnyttäen yhä uudelleen tunteutui ajatuksiini.

Eräänä päivänä isäni käski minun mennä asialle K:n taloon, joka oli järven toisella puolen. Siellä oli äitini sukulaisia, mutta he olivat aina ylpeitä rikkautensa vuoksi, eivätkä koskaan kohdelleet meitä sukulaisinaan. Masentunein mielin lähin astelemaan järven rannalle, työnsin veneen vesille ja istuin soutamaan. Päästyäni perille ja kysytyäni joko isäntää tai emäntää ajaakseni asiaini, sain tietää, että he olivat käymässä kaupungissa, ja että kotona olivat vain palvelijat ja talon nuori vaki, kaksi tyttöä ja poika Väinö, joka oli lapsista nuorin. He ilmoittivat, että heille tulee huomennä kylän nuoria tyttöjä ja poikia viettämään hauskaa haltijain poissa ollessa ja pyysivät minuaikin tulemaan.

Lähdettyäni ulos, tuli talon poika minua vastaan ja uudestaan pyysi tulemaan helle huomennä. Hyvin välilläpäättömänä vastasin: "Mitä pä minä siellä", mutta hän lupasi tulla noutamaan ellen tule. Tuli aika jolloin olisi pitänyt jo lähteä sinne nuorison leikkeliin isäni sanoneviansä jonnekin kokoukseen. Jäätyäni yksin, minut valtasi taas raskas ikävätunne. Poimin joltakin kukkia käteeni menäkseni rantaan, missä kiven päällä istuessani tunsin saavani lohdutusta suruhini, katsellessani kauniita maisemia ja peilikirkasta järven pintaa, joka vain harvoin saattoi, sillä keväät oli mitä kaunein. Nytkin oli tyyni, hiljaksen lehdet liikahtelivat tuulen henkävyyksistä ja pikkulinnut laulaa lirttelivät kääkösen säestellessä. Itkin rupesin hyräilemään: "Sä kesän viime kukka kukoisit yksin vaan siskeistään ruusu rukka jäi myrsky maailmaan!"

"Aivan niin", kuulin yhtäkkiä sanottavan, nostin silmäni ja huomasin Väinön edessäni, sen rikkaan sukulaisiston pojan, joka edellisessä iltona oli lupannut tulla noutamaan helle ellen mene. Hämmästyin nähdessäni hänet ja kysyin: minne hän menee, johon hän vastasi tulleensa noutamaan minua helle, koska ei alkanut kuulua ja lisäsi: "Olet kai jo tulossa, mennään yhdessä." Kuultuaan lyhyen kielloni, hän tuli vakavaksi ja kysyi: "Miksi olet aina yksin, etkö koskaan hae toisten nuorten seuraa? Eikö sinulla ole ikävä?" En voinut pidättää itkuani, vaikka näinkin sen sopimattomaksi, mutta luulin hänenkin pilkkaavan minua ja sanoin:

"Pitääkö sinunkin tulla minua pilkkaamaan, en enää saa missään rauhaa".

Hän sanoi säälivänsä minun yksinäisyyttäni ja tulleensa sen vuoksi luokseni. Keskustelimme kauan ja

viimein huomasiimme kumpikin, kuinka sanoisin, lämpenevän toisiamme kohtaan. — Toveruutemme kasvoi nopeasti, ja kun lähimmän tulimme tuntemaan toisiamme, niin Väinö kertoi kärsimyksiään minulle. Hänellä oli keuhkotauti, jonka vuoksi ei voinut tehdä työtä ja ainoa poika kun oli, olivat vanhempansa koettaneet kaikkensa saadakseen hänet parantamaan. Olivat uhranneet paljon varoja lääkäreille ja kaikenlaisiin kustannuksiin, josta sisconsa olivat hänelle vihasia, kun heidänkin perintösuuttaan siten tuhataan. Kaikilla keinoin olivat he koettaneet kostaa sen Väinölle ja siten olivat saattaneet hänen elämänsä katkeraksi.

Auringon viimeisiä säteitä heittäessä sanoi Väinö minulle jäähyväiset ja lupasi pian tulla minua jälleen tapaamaan.

Pian hän tulikin seuraavan kerran, en ehtinyt vielä odottaakaan. Kun illasella kastelin kukkia, hän saapui luokseni; kertoi kuinka oli tuntenut elämänsä paljon hupaisemmaksi muistellesaan viimeisiä keskustelujamme. Hän oli saanut vanhemmiltaan kirjeen, jossa he ilmoittivat tuovansa hänelle oppineen hoitajan, joka olisi seurakumppanina että hoitajana hänellä. Tämä seikka huolestutti Väinöä, sillä hän pelkäsi ei saavansa enää tllaisuutta tavata minua. Hänen vanhempansa eivät sallineet seurustelua köyhän tytön kanssa. Paljon oli meillä tuon asian johdosta keskustelua, toisinaan kyyneleet vyöryivät poskillemme ja toisinaan loisti ilo naurun raukuessa. Isäkin tuli kotiin, mutta ei huomannut meitä, sillä me pöydöimme suuren ruusunpensaan taakse kuullessamme hänen askeleensa jo edempänä. Vasta aamua ruvettua sarastamaan huomasiimme, että olimme viivähtäneet toistemme parissa liian kauan. Syvä katko valtasi mielemme jättäessämme toisillemme jäähyväisiä. Väinö lupasi tehdä parhaansa päästäkseen jälleen minua tapaamaan.

Useampia viikkoja vierähti, eikä Väinö alkanut kuulua Istuin yksinäni monet illat muistellen häntä. Mutta eräänä päivänä kun olin heinäniityllä kokoomassa heiniä kasaan, kuulin yhtäkkiä metsän reunasta Väinön iloisen tervehdyksen ja samassa huomasi hänen tulevan luokseni erään toisen nuoren miehen kanssa, kummallakin tuohiset, joissa oli marjoja. Väinö esitti seuralaisensa, joka oli hänen hoitajansa. Hän jätti pian Väinön ja minut kahden, mennen vielä marjoja poimimaan. Väinö oli saavuttanut hoitajansa suosion, ja tämä oli lupannut auttaa häntä pääsemään tapaamaan minua. Usein he tulivat yhdessä marjaan ja Väinö silloin aina kulutti aikansa luonani jotten oltimme melkein kaikki päivät yhdessä. Tuttavuutemme kasvoi päivä päivältä ja siitä kehittyi viimein todellinen rakkaus.

Väinön vanhempien vastustaminen kuin myöskin hänen tautinsa olivat voittamattomina esteinä edessämme. Uskollisina toisillemme lupasimme taistella saadaksemme omistaa toistemme.

Väinön ollessa taasen luonani, tuli erään torpan vaimo käymään meillä. Väinö säikähti hänet nähtyään ja pahaan aavistaen keksi tekosyynt meillä oloonsa ja sanoi: "Käskesi käydä meillä tänä iltana", jonka sanottuaan polstui hoitajansa luo marjoja poimimaan.

Väinön mentyä tuo vaimo kysyi: "Joko isäsi käskettiin tulle?" Sanoi